

Rwanda, land van duizend heuvels

Jaarverslag stichting fADA 2018

fondation Aide Dentaire Afrique

Inhoud

Voorwoord	3
1. Algemeen	4
1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Samenstelling van het bestuur en medewerkers	4
2. Activiteiten van fADA	5
2.1 De opleidingskliniek in Kigali	5
2.2 De activiteiten in het district Gicumbi: het districtshospitaal en de health centers	6
3. Toekomstparagraaf	8
Financiële toelichting en Jaarrekening 2018	10
Baten	10
Lasten	10
Exploitatieresultaat	10

Colofon

Tekst Bieke De Mol
Jaarrekening Steven Smit
Fotografie Tom van der Colk
Design Tom Koolwijk

Voorwoord

De focus van fADA ligt op het ontwikkelen van kwalitatief goede basale tandheelkundige zorg die ook bereikbaar dient te zijn voor minder vermogenden. Dit wordt jaarlijks en stap voor stap samen met enthousiaste Rwandese medewerkers vorm gegeven in de opleidingskliniek in Kigali en het project op het platteland in het district Gicumbi.

Ook in 2018 hebben onze medewerkers ter plekke blijk gegeven van een grote inzet en de juiste attitude die nodig is om dit werk vol te houden. Hun motivatie om de tandheelkundige zorg in Rwanda op een goed kwalitatief niveau te krijgen is hartverwarmend. De initiatieven die voor het project in het district Gicumbi zijn ontwikkeld getuigen van inventiviteit en een vermogen om met de voorhanden zijnde basale voorzieningen kleine wonderdijtjes te verrichten.

fADA blijft doorgaan met het geven van voorlichting aan overheidsinstanties en aan de lokale bevolking om de bewustwording over het belang van tandheelkundige gezondheid te vergroten.

Het project in de rurale gebieden is in 2018 verder uitgebreid. De werkomstandigheden in de health centers van Manyagiro, Rutare en Rusaka zijn verbeterd. De voorlichtings- en preventie activiteiten in het district Gicumbi staan consequent op de agenda van de Health Centers.

De kliniek in Kigali ontwikkelt zich naar een "center of excellence" waarbij de ontwikkeling van orthodontie en tandtechniek de speerpunten zijn.

Over dit alles en nog meer kunt u in dit jaarverslag lezen. Dankzij de steun van onze donateurs in Nederland en België en het vele werk wat door de vrijwilligers van de stichting is verzet zijn deze resultaten bereikt.

Het bestuur bedankt alle donateurs en sponsors voor het vertrouwen in fADA. We willen samen met u dit belangrijke werk in de toekomst verder uitbouwen en hopen daarbij ook verder op uw steun te kunnen rekenen.

We wensen iedereen veel leesplezier.

Namens het bestuur,

Bieke De Mol
secretaris

1. Algemeen

1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De naam van de stichting is “ Fondation Aide Dentaire Afrique”, verder afgekort als fADA en is gevestigd in de gemeente Den Haag. De stichting is in het handelsregister ingeschreven onder nummer 41184125. Stichting FADA is ANBI goedgekeurd onder dossiernummer 4863.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van fADA is het bevorderen van tandheelkundige zorg in Rwanda. fADA wil haar doel bereiken door:

- Het verlenen van tandheelkundige hulp, vooral aan de arme bevolking.
- Het overdragen van kennis door opleiden/bijstellen van lokale tandheelkundigen, assistenten en andere betrokkenen.
- Het geven van voorlichting aan overheid, overheidsinstanties en aan de bevolking.
- Het uitzenden van medisch deskundigen en andere zorgverleners die bij de kennisoverdracht van belang zijn.
- Het verrichten van alle overige handelingen die bijdragen aan het realiseren van de doelstelling, in het bijzonder het verzamelen van financiële middelen en materialen.

1.3 Samenstelling van het bestuur en medewerkers

Bestuur

Voorzitter:	Joost Korsten
Secretaris:	Bieke De Mol
Penningmeester:	Steven Smit
Leden:	Bob Blankwaardt Bert van Alphen

Het bestuur is onbezoldigd, hetzelfde geldt voor de vrijwilligers.

Het bestuur vergadert 5 maal per jaar. Los daarvan is er in verband met hun verantwoordelijkheden regelmatig contact tussen bestuursleden onderling en overige vrijwilligers. De bestuursvergaderingen worden door de secretaris en de voorzitter samen voorbereid. De tandarts/opleider en de chef de clinique in Kigali rapporteren regelmatig over hun werkzaamheden aan het bestuur.

Medewerkers

fADA beschikt over een aantal medewerkers voor de uitvoering van de werkzaamheden zowel in Rwanda als in Nederland.

Beleid en opleiding tandheelkunde

Tom van der Colk, tandarts en acupuncturist, ontwikkeld het tandheelkundig beleid in Rwanda en verzorgt jaarlijks ter plekke de opleiding van de dental therapists. Hij onderhoudt de contacten met het Nederlands Tandheelkundig Netwerk en ondersteunt Bob Blankwaardt bij het schrijven van projectplannen en rapportages.

Beleid P.R.

Sanne Vermaas en Tom Koolwijk verzorgen de redactie en vormgeving van de nieuwsbrief en ondersteunen Bieke De Mol bij het actualiseren van de website. Tom Koolwijk is de webmaster van fADA. Bieke De Mol schrijft de nieuwsbrief en verzorgt de berichtgeving op facebook.

Apparatuur en overige technische zaken

Luc Ooms sr. en jr. verzorgen en onderhouden de apparatuur in Rwanda. Ze worden voor hun werkzaamheden bijgestaan door Roland Vet .

Administratie algemeen

Marlies Nafger en Annemieke De Vries geven ondersteuning bij de administratieve werkzaamheden zoals het bijhouden van het donateursbestand, het versturen van nieuwsbrieven etc.

Adviseurs van de stichting

Wim van Palenstein Helderman, hoogleraar emeritus Universiteit Nijmegen
Jo Frencken, hoogleraar tandheelkunde, Universiteit Nijmegen
Michiel Eijkman, hoogleraar emeritus tandheelkunde

2. Activiteiten van fADA

fADA heeft door de jaren heen een programma ontwikkeld waarbij duurzaamheid en een structurele bijdrage aan het bevorderen van kwalitatief goede tandheelkundige zorg voorop staan. Daarbij zijn het delen van kennis, het opleiden en het informeren van de bevolking en de lokale autoriteiten over goede mondzorg de speerpunten. De kernactiviteit is de opleidingskliniek in Kigali. Deze kliniek fungeert als moederinstituut van waaruit tal van activiteiten geïnitieerd en gecoördineerd worden.

De activiteiten van fADA bestaan uit:

- het werk in de opleidingskliniek van fADA in Kigali waar de kwaliteitsverbetering van de tandheelkundige zorg en het opleiden en de deskundigheidsbevordering van de dental therapists centraal staan.
- het project op het platteland in het district Gicumbi waar i.s.m. de Rwandese overheid de kleine gezondheidscentra voorzien worden van een tandheelkundig kabinet en de opleiding van de dental therapists ter plekke plaats vindt.
- het preventie project op de lagere scholen
- de voorlichting aan de community health workers

2.1 De opleidingskliniek in Kigali

De fADA/A.D.A. kliniek in Kigali is de uitvalsbasis voor alle activiteiten die door fADA in Rwanda worden uitgevoerd. Onder het zelfstandig beheer van de Rwandese "Association Aide Dentaire Afrique" is de opleidingskliniek in Kigali in vol bedrijf. Association A.D.A. is de officiële beheerder van de fADA-kliniek in de hoofdstad Kigali. In de kliniek worden naast de gewone tandheelkundige zorg ook complexe behandelingen verricht en vindt de opleiding c.q. deskundigheidsbevordering van de "dental therapist" plaats.

Kennis delen en het borgen van deze kennis is voor fADA en A.D.A. het dragend principe voor haar bijdrage aan de ontwikkeling van een duurzame gezondheidszorg. Uitgangspunt is dat de "dental therapists" van fADA zo worden opgeleid, dat zij niet alleen beschikken over een gedegen tandheelkundige kennis die is toegespitst op de lokale omstandigheden, maar ook organisatorische en leidinggevende kwaliteiten ontwikkelen. Ze dienen zelf de verantwoordelijkheid en de leiding te kunnen nemen voor een opleidingskliniek die is uitgegroeid van 2 naar 4 behandelkamers. Daarnaast worden ze tot supervisoren voor de Health Centers opgeleid. Ook het onderhoud en juiste gebruik van de kostbare tandheelkundige apparatuur en instrumentarium is een belangrijk punt van aandacht.

De fADA/A.D.A. kliniek maakt een ontwikkeling door naar een "clinic of excellence" die samenwerkt met de Universiteit van Rwanda. De laatste jaren lopen zowel de dental therapist als de tandartsen in opleiding stage in de kliniek. Tandarts Tom van der Colk verzorgt jaarlijks de opleiding in de kliniek en is aangesteld als Lecturer of Honour aan de Universiteit van Rwanda. Hij verzorgt er jaarlijks colleges voor "dental therapists" en tandartsen in opleiding.

Op weg naar een "Clinic of Excellence"

Onder een kliniek of excellence verstaan we een instituut wat naast de normale tandheelkundige zorg een aantal specialisaties ontwikkeld die in Rwanda een beduidende meerwaarde hebben. Gezien de specifieke behandelingen die zich in de kliniek aandienen zijn dat tandtechniek en orthodontie. De kwaliteitsverbetering van de zorg wordt geborgd middels de jaarlijkse bijscholing door tandarts van der Colk.

Tandtechniek

In 2017 werden in het tandtechnisch laboratorium de nodige verbeteringen aangebracht. Er is een groot aanrechtblad voor het uitgieten van gebitsmodellen, een trilapparaat en een gipstrimmer aanwezig. Daarnaast op een werktafel een gasbrander, een techniekmotor en de benodigde tangen en instrumenten.

Wat willen we met de tandtechniek?

Om een orthodontische behandeling bij kinderen uit te kunnen voeren, is een beugel noodzakelijk. De kwaliteit van de beugel moet goed zijn om precies in de mond te laten passen. In de afgelopen jaren is gebleken dat de kwaliteit van het tandtechnische werk in Rwanda onvoldoende is.

Daarom is fADA gestart met het opleiden van dental therapists voor het tandtechnisch werk.

In de kliniek zelf worden nu de alginaatafdrukken gemaakt bij patiënten die orthodontisch behandeld moeten worden en worden beugels in het eigen laboratorium vervaardigd. In het laboratorium kunnen ook kunststof protheses ter vervanging van 1 of 2 tanden gemaakt worden en wordt daarvoor de nodige bijscholing gegeven.

Orthodontie

De orthodontie behandelingen voor kinderen van 8 tot en met 12 jaar is en terugkerend onderdeel van de opleiding voor de vaste staf. In deze cursus gaat het om zogenaamde functionele afwijkingen - dat zijn problemen met de stand van de tanden die aanleiding geven tot onherstelbare schade aan het gebit van een kind. Het gaat dus niet om esthetische afwijkingen, maar om gebrek aan ruimte voor tanden

en kiezen in de kaken van het kind. Sommige kinderen hebben tanden, die zo ver naar voren uitsteken dat ze afbreken als het kind zou struikelen en vallen. Gelukkig kan ook daar met eenvoudige orthodontie iets aan gedaan worden. Op basis van het studieboek over orthodontische problemen bij kinderen wordt een 30-tal kinderen in de kliniek behandeld met uitneembare beugels. Diagnostiek staat ook bij orthodontie op de eerste plaats: hoe en of tanden gereguleerd kunnen worden hangt sterk af van de leeftijd en de ontwikkelingsfase van het kind.

Education permanente en E-learning

De opleider van fADA heeft ook in 2018 het onderwijs verzorgt om de kwaliteit te verhogen, met name op het gebied van de diagnostiek, de interpretatie van röntgenfoto's, de keuze van het juiste materiaal voor de specifieke situatie, de techniek van diverse behandelingen, de casusbesprekingen en de evaluatie van behandelingen, de orthodontie behandelingen en de communicatie met en de bejegening van patiënten. De evaluatie van behandelingen en de casusbesprekingen vormen een belangrijk onderdeel van de "education permanente". Er is vooral aandacht voor het leren van de eigen behandelingen door het stellen van vragen aan elkaar tijdens het intercollegiaal consult. Eventuele missers in diagnostiek, indicatiestelling, behandelplanning en uitvoering worden opgespoord en besproken met de behandelaar. Tijdens de theoretische lessen op zaterdag worden de meest interessante casussen besproken.

Met het opzetten van een e-learning community voor de medewerkers in de A.D.A. kliniek en de Health Centers is gekozen voor de meest innovatieve vorm van onderwijs. Aangezien Tom als opleider een beperkte tijd in Rwanda aanwezig is krijgen de dental therapists gedurende het gehele jaar de mogelijkheid om de problemen die ze in de praktijk tegen komen voor te leggen aan hun opleider in de e-learning community. Er wordt enthousiast gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

2.2 De activiteiten in het district Gicumbi: het districtshospitaal en de health centers

fADA kiest er voor om haar projecten in te bedden in het bestaande systeem van gezondheidszorg in Rwanda door haar activiteiten uit te voeren in samenspraak met het Ministerie van Volksgezondheid. In het district Gicumbi is daar de samenwerking met de districtsoverheden aan toe gevoegd.

Rwanda kent van oudsher een goed werkende infrastructuur voor de gezondheidszorg. Verspreid over het platteland staan kleine gezondheidscentra waar de bevolking terecht kan voor de meest basale

gezondheidszorg, een aantal van hen heeft een materniteit en een kleine ziekenboeg met een aantal bedden. Mogelijkheden voor tandheelkundige zorg waren/zijn minimaal of niet aanwezig. Daarnaast heeft elke district in het land een groter ziekenhuis waar meer complexe behandelingen plaats vinden.

Het districtshospitaal in Byumba

De nieuwe kliniek in het districtshospitaal in Buymba is zodanig ingericht, dat het wetenschappelijke hygiëenprotocol efficiënt nageleefd kan worden. De tandheelkundige kliniek beschikt nu over 1 assistente nodig voor de handhaving van de hygiëne en het correcte onderhoud van het kostbare instrumentarium.

Het project voorziet eveneens in een capaciteitsvergroting m.b.t. de behandelruimtes van 2 naar 4 stoelen, die nodig zijn om de dental clinic te kunnen laten functioneren als trainingscentrum voor het district. We willen daar bij de nieuwbouw van het districtshospitaal bewerkstelligen dat de nodige voorzieningen worden getroffen. Tot nu toe gebeurt de training van de aanwezige dental therapists vanuit de A.D.A. kliniek onder wekelijkse supervisie van Longin Rudasingwa, chef de clinique in Kigali.

De health centers op het platteland.

Met het oprichten van tandheelkundige klinieken op het platteland kan een groter deel van de arme bevolking gebruik maken van een goede tandheelkundige voorziening. Mensen met kiespijn kunnen behandeld worden onder hygiënische omstandigheden door goed getraind personeel, tegen een betaalbare prijs en op een redelijke afstand van hun woonplaats.

Kleine gezondheidscentra in Manyagiro, Mukono, Rutare en Rushaka zijn voorzien van een tandheelkundig kabinet waar in hygiënische omstandigheden gewerkt kan worden met apparatuur die aangepast is voor de omstandigheden op het platteland; vaak zonder stromend water en een instabiele elektriciteitsvoorziening.

Er is een niet-elektrische veldstoel geplaatst en er is instrumentarium aanwezig voor 15 patiënten per dag. Ook zijn er een operatielamp en een autoclaaf geïnstalleerd.

Het project in het district Gicumbi wordt vanuit de fADA-kliniek aangestuurd.

De opleiding van de dental therapists die werkzaam zijn in de Health Centers gebeurt door "training on the job", in de gegeven omstandigheden is dit de meest effectieve manier van onderwijs geven. De meest voorkomende problemen in de mond dienen zich ter plekke aan waardoor informatie wordt verkregen over

Een voorlichtingsbijeenkomst voor de community health workers

het benodigde niveau van opleiden en de vaardigheden die men zich eigen moet maken.

Het preventie project op de lagere scholen in het district Gicumbi.

Op de lagere scholen in de omgeving van de Health Centers en het districtshospitaal vindt het preventie programma (DPP) voor schoolkinderen in dit district plaats.

Samen met Rwandese dental therapist en tandartsen van de DHCR, heeft FADA een programma ontwikkeld om te zorgen dat kinderen van 8/9 jaar dagelijks op school hun tanden poetsen. De leraren worden gestimuleerd en getraind om consequent en structureel aandacht te geven aan tandheelkundige preventie. Daarvoor krijgt elk kind een eigen tandenborstel en beker die altijd in de klas blijft. Zo kan de leraar zorgen dat de kinderen dagelijks hun tanden poetsen.

De dental therapist, die verbonden is aan een Health Centre blijft contact houden met de scholen waar het programma is ingevoerd. Zij geven maandelijks informatie over tandheelkundige preventie, ondersteunen de leraren en stimuleren aandacht voor preventie en regelmatig tandarts bezoek. fADA ontvangt regelmatig een rapport over de uitgevoerde activiteiten.

De voorlichting aan de "community health workers"

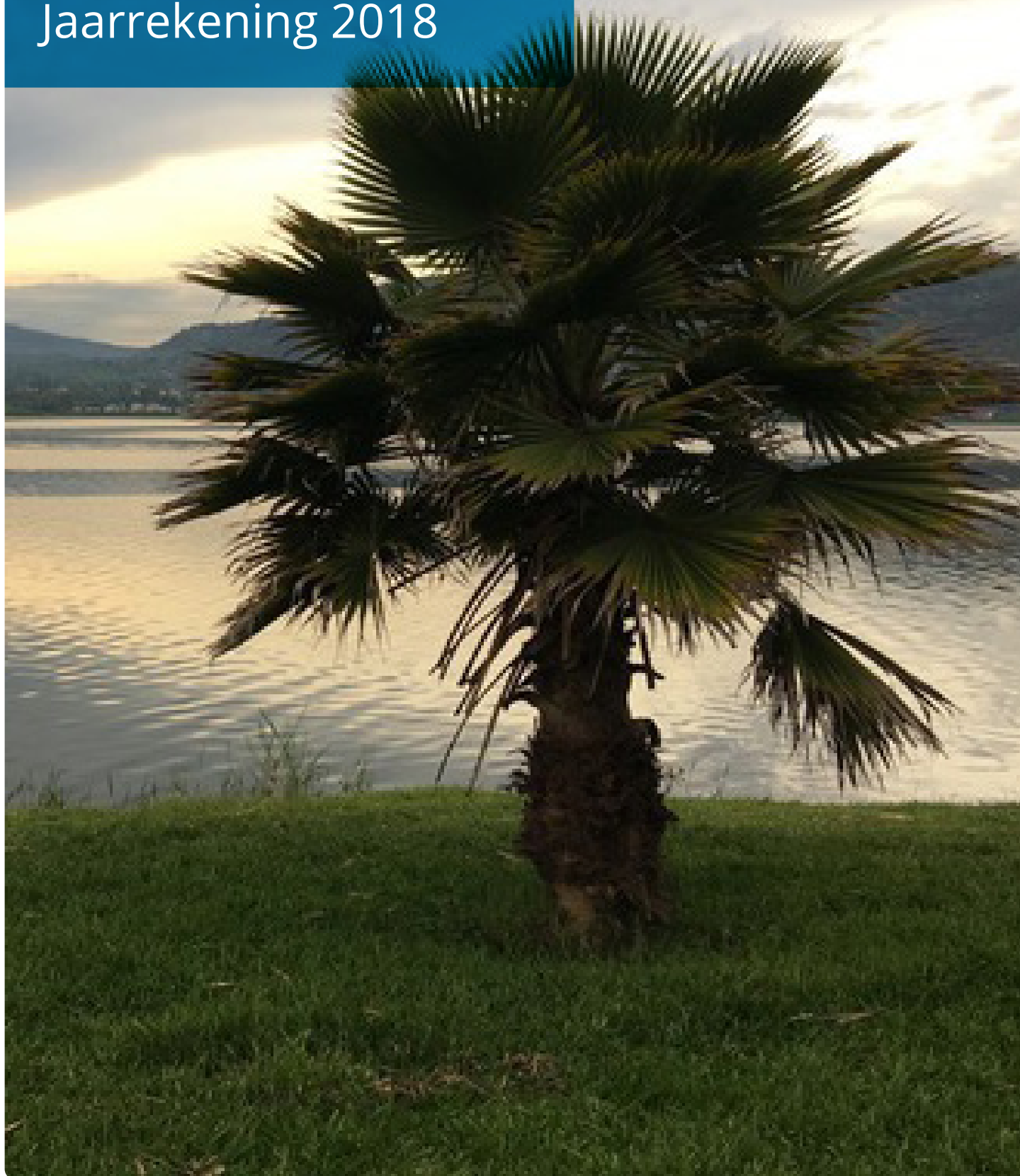
In een gesprek met de lokale autoriteiten van het district Gicumbi kwam de waardevolle suggestie naar voor om de "community health workers" in alle sectoren rond de betrokken Health Centers van het project in te schakelen voor de preventie activiteiten. Het zijn vrijwilligers uit de lokale gemeenschap die dicht bij de bevolking staan en goede resultaten boeken

met de preventieve aanpak van bijvoorbeeld malaria. De medewerkers van de A.D.A. kliniek en de dental therapists van het districtsziekenhuis informeren, begeleiden en geven instructies aan alle "community health workers" over een goede mondhygiëne. In totaal zijn er ongeveer 800 CHW's (community health workers) betrokken bij de preventie activiteiten. Deze bijeenkomsten vinden plaats in de Health Centers van Manyagiro, Mukono, Rutare en Rushaki. De lessen worden regelmatig herhaald.

3. Toekomstparagraaf

Alle lopende activiteiten van fADA die in dit jaarverslag zijn genoemd zullen in de toekomst verder doorgang vinden. Daarbij heeft fADA in het bijzonder aandacht het verder ontwikkelen van een "clinic of excellence", de kwaliteitsverbetering van de zorg en het onderwijs alsook het betrekken van de bevolking en de overheid bij de ontwikkeling van de tandheelkundige zorg.

Financieel overzicht en Jaarrekening 2018

Financiële toelichting en Jaarrekening 2018

De cijfers van de jaarrekening 2018 zijn door het bestuur van FADA op 21 mei 2019 vastgesteld.

Baten

Totaal is er in 2018 € 107.823 aan baten ontvangen. Dit is een verdubbeling ten opzichte van de baten in 2017. De belangrijkste reden hiervoor is een nieuwe hoofdsponsor van onze projecten.

Van de particuliere donateurs, waarvan een groot deel ons jaarlijks steunt, is er € 6.150 ontvangen. Deze inkomsten zijn in de loop der jaren vrij stabiel. Van diverse organisaties is er 17.190 ontvangen. Dit is een kleine daling van ongeveer 1.000 ten opzichte van 2017. En dan hebben we eind 2018 weer een grote sponsor gevonden voor een bedrag van 58.900.

Lasten

In 2018 bedroegen de totale lasten €66.494. Dit is een daling ten opzichte van 2017 van ongeveer € 20.000. De reden hiervan is dat het bestuur begin 2018 wegens teruglopende inkomsten besloten heeft om te bezuinigen. Eind 2018 heeft het bestuur weer een grote donateur weten binnen te halen. 92% Van de kosten gaat naar de projecten.

De grootste bezuiniging (€ 38.800) is ten laste gekomen van het project in Gicumbi. Voornamelijk de activiteiten bij het District Hospital zijn noodzakelijkerwijs in 2018 on hold gezet.

Daarnaast zijn de activiteiten rond het preventieproject (DPP) juist sterk gestegen. Van 6.780 in 2017 naar € 24.148 in 2018. Door de training van een groot aantal Community Health Workers, die als vrijwilliger aangesloten zijn bij een Health Centre worden er ongeveer 150.000 mensen bereikt. Zij ontvangen voorlichting over het belang van mondhygiëne. 1.200 Schoolkinderen poetsen nu dagelijks hun tanden. De inrichting van onze opleidingskliniek in Kigali is weer up to date gemaakt. Daarbij zijn enige opleidingen die voorheen in Gicumbi plaatsvonden nu in onze opleidingskliniek gegeven.

FADA streeft naar zo laag mogelijke overheadkosten. FADA heeft een onbezoldigd bestuur. Het kantoor van fADA bevindt zich aan huis bij de secretaris. Daardoor worden de interne kosten zo laag mogelijk gehouden. Van de uitgaven is in 2018 8 % uitgegeven aan de eigen organisatie. Deze kosten zijn voornamelijk gemaakt voor fondswerving.

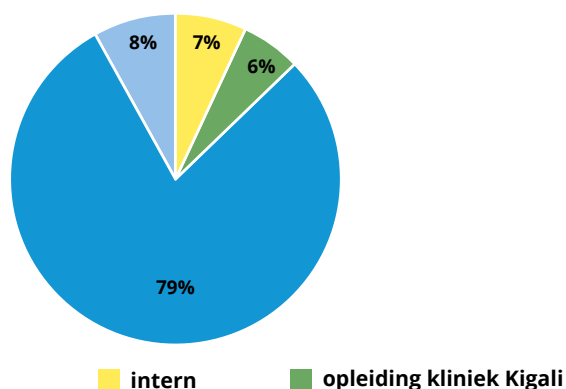
Exploitatieresultaat

Het resultaat over 2018 is € 41.329 positief (was in 2017 €34.700 negatief).

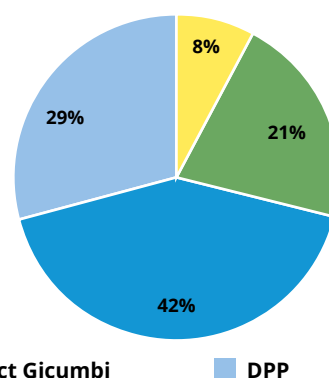
(In de taart diagram valt onder organisatiekosten ook de projectkosten DPP vandaar 8% organisatiekosten en 29% DPP)

Resultaat	2017	2018
Inkomsten		
Donaties	€49.778	€107.740
Rente	€354	€83
Totaal inkomsten	€50.132	€107.823
Uitgaven		
Intern		
Bankkosten	€132	€142
Bureaunkosten	€166	
PR	€5.355	€220
Reiskosten		
Subtotaal	€5.653	€362
Opleidingen		€2.452
Instrumentarium en verbruiksmaterialen	€4.908	€3.727
Verbruiksmaterialen voor opleiding		€ 4.979
Algemene projectkosten	€738	€2.863
Subtotaal	€5.646	€14.021
Project Gicumbi		
Opleiding	€23.462	€14.159
Capaciteit uitbreiding DT	€1.402	€1.408
Specialisten ondersteuning	€8.273	€1.669
Management ADA	€10.857	€6.346
Inrichting en aanschaf instrumentarium	€18.853	€3.824
Projectkosten	€3.934	€560
Subtotaal	€66.781	€27.966
Dental Preventive Program		
Organisatiekosten	€3.742	€4.682
Trainingen Dental therapists	€1.182	€2.296
Preventie programma Community Health Workers	€1.828	€9.047
Preventie programma scholen		€8.120
Subtotaal	€6.752	€24.145
Totaal uitgaven	€84.832	€66.494
Resultaat	-€34.700	41.329

Uitgaven 2017 in %
93% gaat naar projecten

Uitgaven 2018 in %
92% gaat naar projecten

Contact

Stichting fada
Suezkade 134
2517cc Den Haag
T 06 25 02 46 51
@ info@fada.nl
I www.fada.nl

Bank: ING bank
Iban: NL07 INGB 0003394215
Bic: ingb nl2a

Kamer van Koophandel: 41184125
Rsin: 009678438

Stichting fada heeft de anbi status.